

Итак, педагогический эксперимент показал, что целенаправленная, планомерная работа, направленная на повышение познавательных способностей учащихся посредством проблемного обучения, повышает коммуникативные умения школьников. Это дает основания считать, что исходная мотивация является правильной, поставленные задания реализованы, цель нашего исследования достигнута. Также необходимо отметить, что тексты песен многих русских рок-поэтов, и Ю. Шевчука в частности, являются достойным и интересным материалом для разработки нестандартных уроков русского языка как в средних, так и в старших классах.

Используемая литература:

1. Власенков А.И. Развивающие обучение русскому языку (IV–VIII классы) : [пособие для учителей]. – М. : Просвещение, 1983.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: [посібник для студентів вищих навчальних закладів]. – К. : Вид. центр “Академія”, 2001.
3. Львов М.Р. Словарь-справочник по методике русского языка. – М. : Просвещение, 1988.
4. Поэты русского рока : Ю. Шевчук, А. Башлачев, А. Чернецкий, С. Рыженко, А. Машнин. – СПб. : Азбука-классика, 2004.
5. Психологические тесты / [под ред. А.А. Карелина] : в 2 т. – М. : Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 2003. – т. 2.
6. Программа “Русский язык”. 5–9 классы / [под ред. И. Гудзик]. – К. : Школьный мир, 2001.

Яблонська Ю.Ю. Розвиваючий потенціал проблемних завдань з російської мови, побудованих на матеріалі рок-поезії.

Стаття присвячена обґрунтуванню розвиваючого впливу проблемних завдань на пізнавальні здібності старших школярів в процесі навчання російській мові. Автор акцентує увагу на доцільності побудови проблемних завдань на актуальному матеріалі, наводить приклади вправ, розроблених на текстах пісень російського рок-поета.

Ключові слова: *проблемне навчання, проблемна ситуація, рок-поезія, урок, пізнавальні здібності.*

Jablonskaja J. The developing potential of the problem exercises in Russian language, that established on the rock-poetry material.

The article is devoted to the grounding of developing influence of the problem exercises on the cognitions of the senior while teaching Russian language. The author emphasizes practicability of problem exercises formation on the actual material and exemplifies tasks, established on the rock-poetry material.

Keywords: *problem teaching, problem situation, rock-poetry, lesson, cognitions.*

Ярмолович О. І.

Міжнародний Гуманітарний Університет (Україна)

САМОРОЗВИТОК І ПРОФЕСІОНАЛІЗМ В ФОРМУВАННІ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Статтю присвячено формуванню особистісно-професійних якостей у майбутніх викладачів іноземної мови при проходженні педагогічної практики. Демонструється зв'язок особистісної якості “саморозвиток” і набутого педагогічного професіоналізму.

Ключові слова: *професійний саморозвиток, джерела інформації, майбутні викладачі іноземної мови, студенти-практиканти.*

На сучасному етапі розвитку суспільства викладач іноземної мови не може існувати поза іншомовних інформаційних потоків країни, мову якої вивчає і додаткової інформації,

яка необхідна для його професійної діяльності. **Актуальність** даного дослідження полягає в вивченні процесу формування професійно-особистісних якостей у майбутніх педагогів: професійність, самостійність, саморозвиток. В постанові “Концепція педагогічної освіти України” (1999) вказується на те, що педагогічна освіта покликана забезпечувати формування майбутнього педагога, здатного розвивати особистість у молодих. “Молодий” викладач має бути перш за все зорієнтованим на: саморозвиток (особистісний і також професійний) і творчу працю в закладах освіти різного типу.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в статті вперше здійснюється аналіз спостереження особливостей формування якості саморозвитку у майбутніх викладачів англійської мови при проходженні ними педагогічної практики на базі факультету “Національного і Міжнародного права”, де іноземна мова має спеціальне професійне прямування.

Метою даного дослідження став пошук нових засобів і методів навчального процесу в ВНЗ, які дали б змогу не тільки засвоювати повний обсяг знань, а й сприяти розвитку самостійного мислення, ініціативи, самовдосконалення, психологічної готовності до гнучкої фахової діяльності, тобто підготували майбутніх педагогів до процесу професійного саморозвитку.

Методологічний апарат дослідження включав: метод теоретичного аналізу; метод наукового спостереження, в продовж якого аналізували поведінку студентів-практикантів на заняттях з англійської мови на факультеті Правознавство.

М. Бахтін, М. Бубер, Г. Гегель, А. Маслоу, інші сприймали категорію “саморозвиток”, як одну з ключових в багатьох науках. Особливою ознакою категорії “саморозвиток” є внутрішній процес, що полягає в способі реагування людини на вплив середовища, а також усвідомлене вдосконалення себе. В своїх дослідженнях М. Боритка, Б. Вульфова, О. Газмана, В. Іванова, М. Сергеева, С. Соколовської, О. Цокур визначають, що саморозвиток у майбутніх викладачів є обов’язковою складовою. Спираючись на порівняльний аналіз використання категорії “саморозвиток” в роботах різних вчених ми дійшли висновку, що “саморозвиток” - це внутрішня психологічна праця, яка веде до особистісних інтелектуальних змін. Професійний розвиток особистості відбувається в наслідок дії власних протиріч і є рівнем професійного саморуху. При цьому система особистості, що розвивається, має бути відкритою для професійного спілкування. Більшість дослідників з обраної проблеми (М.І. Алексеева, Г.О. Балд, В.І. Бондар, І.А. Зязюн, С.Д. Максименко, М.В. Матюхіна, Л.С. Славина, Р.І. Хмелюк та ін.) вважають, що в процесі навчання студенти набувають знань не тільки з фахових дисциплін, але і здійснюється різносторонній розвиток особистості, і формується мотивація до навчання. Аналіз досліджень Л. Кобиляевської, О. Бодалевої, С. Саяпиної дає підстави для висновку, що суттєвою характеристикою саморозвитку є свідомо якісна особистісна зміна. Така зміна є головним внутрішнім механізмом особистісного розвитку. Якісним показником процесу становлення суб’єктивності людини є її цілеспрямований саморозвиток. Формування якості саморозвитку майбутнього педагога відноситься до комплексу суспільних (педагогіки, психології, культурологія, історія, інші) і фахових дисциплін. Зміни в навчальному процесі самими студентами без зовнішніх зусиль практично неможливі, оскільки передбачає зміни в багатьох суспільних сферах, наприклад: економічній, методичній і так далі. Але можлива активізація при збільшенні самостійних зусиль студентів. Кожна зміна навчального процесу при акцентуванні на особі студента пов’язується зі зміною у технології навчання.

Стимулювання студента до постійного розвитку та саморозвитку відбувається при умові, що викладач бачить в студентові особистість, складність його структури, враховує вікові та індивідуальні особливості майбутнього фахівця, уміє створювати умови для особистісного розвитку, мотивує саморозвиток, як основи його самостійності в оволодінні змістом професійної підготовки. Рівнем професійної готовності вчені вважають уміння

студентів самостійно працювати з різноманітним методичним забезпеченням. Кожне окреме методичне забезпечення породжує нове завдання, яке веде до формування певних концептуальних фахових навичок. Відмітимо, що вміння працювати з методичним матеріалом є необхідною, але не достатньою умовою професійної педагогічної підготовки вчителя іноземної мови.

Хід науки породжує не тільки нові проблеми, але і нові інформаційні джерела. Сучасність передбачає від викладачів вміння “грамотно” працювати з різними джерелами методичної інформації (“твердими” і “віртуальними”). Спираючись на традиційні, так звані “hard (англ.) - тверді” методичні форми викладачу легше давати алгоритмічні завдання. Книги, газети, журнали скопійовані або видаються в Інтернет виданнях. Радіо-, теле-, інтернет матеріали завжди сучасні, актуальні, доступні всім студентам. Тому “віртуальні” джерела є сучасним шляхом модернізації навчального процесу в вищих навчальних закладах. Ці джерела для студентів і для їх викладачів народили нову складність – вміння знайти найбільш інформаційні навчальні джерела і вміння ними користуватися. Рішення цих проблем є питанням робочого часу і якості інформації.

Якісне засвоєння різних дисциплін начального плану, особливо тих, що зорієнтовані на практичні заняття (наприклад: іноземна, рідна, друга мови) потребують активної самостійної діяльності студентів. Тому, в нашій практиці ми стараємось якомога частіше відмовлятися від алгоритмічного інструктування і репродуктивного характеру діяльності студентів. Вважаємо продуктивнішим і рекомендуємо майбутнім педагогам, практичні заняття вести через постанову різнорівневих завдань з оглядовим інструктуванням і обов'язковим вказуванням шляхів розв'язання цих завдань. Досвід викладання показав, що такий методичний прийом дає можливість не тільки виконати завдання з фахової підготовки, але і продемонструвати шляхи професійного саморозвиток.

Якісне проходження педагогічної практики є показником фахової самостійності студентів в умовах навчального процесу. Як керівник педагогічної практики, я спостерігала працю студентів-практикантів на заняттях з англійської мови. Майбутні викладачі іноземної мови, студенти старшого курсу, проводили практичні заняття за програмою педагогічної практики з дисципліни “Іноземна мова” на факультеті “Національне і Міжнародне право”. З початку ми розповіли студентам-практикантам, що практика буде особливою за всіма показниками. База практики - вищий навчальний заклад; обов'язків творчий підхід підготовки до практичних занять.

Викладання іноземної мови окремих спеціальностей, а саме юридичної мови, окрім лінгвістичної підготовки потребує від викладача знання правознавчих дисциплін, правознавчих наук. Часто виникають проблеми при навчанні юридичній англійській мові, а особливо мові міжнародного права. Підкреслимо, що всі до одного практиканти починали готуватись до “практичних” занять з інтернет – джерел.

Основним сучасним джерелом інформації англійською мовою по спеціальності Міжнародне право ми вважаємо спеціалізовані сайти міжнародних організацій: Організації Об'єднаних Націй (<http://www.un.org/eng/>), Міжнародного Суду (<http://www.cij-cij.org/>), Міжнародного Комітету Червоного Хреста (<http://www.icrc.org/>) та інші. Вказаними сайтами користуються правознавці, як сайтами з найповнішою і найбільш коректною інформацією. Праця з матеріалами таких сайтів є одним з головних видів навчальної діяльності в підготовці юридичної англійської мови. Така пошукова праця подобається студентам. Вони самостійні в вишукуванні статей, повідомлень, рішень правознавчих органів, постанов.

Майбутні викладачі іноземної мови готуючись до занять звернули і нашу увагу на розділи сайту ООН: “Світ і безпека”, “Права людини”, “Гуманітарні питання”, “Міжнародне право”. Зрозуміло, що виходячи з назви спеціальності, де проходила практика, первинну увагу практиканти приділяли розділу “Міжнародне право”. Для розвитку і вдосконалення навичок читання і слухання практиканти використовували

тексти з повідомлень Комісії міжнародного права, Комісії ООН по праву міжнародної торгівлі (ЮНІСТРАЛ). Свій робочий матеріал (тексти) студенти вибирали, орієнтуючись не тільки на рівень вже засвоєної англійської мови, але й на формування зацікавленості до засвоєння навчального матеріалу. Практиканти самостійно дійшли висновку, що цікавий текст є методичним матеріалом, який дає викладачу більшу можливість. Також практиканти самостійно визначили критерії відбору навчальних текстів: змістовність, цікавість, сучасність, не складний за подіями, граматично легкий, бажана не велика кількість нової лексики. Уміння і бажання студентів-практикантів робити аналіз в фаховій сфері вказало на їх зацікавленість і професійність, що є показником формування у них навичок саморозвитку.

Інтернет розділ “Міжнародне право” дає всім користувачам інформацію про події в Міжнародному суді і Трибуналі. Ми звернули увагу на різнобічність використання студентами інформації цього розділу. Вивчаючи цю інформацію майбутні викладачі мови казали, що інформацію можна використовувати не тільки при підготовці до правознавчих процесів або викладання. Загальний розвиток надають повідомлення Міжнародного Суду, Суду ООН, а також все, що знаходиться в збірці договорів ООН; аудіовізуальній бібліотеці. Знання державної допомоги з правових питань; прецедентне право за текстами ЮНІСТРАЛ, яке особисто пропонує збір і поширення інформації про судові і арбітражні рішення, відносно конвенцій і типових законів, з практики Комісії ООН по праву міжнародної торгівлі є результатом праці з інтернет джерелами. .

Атмосфера, в якій проходять заняття завжди є самим об'єктивним показником професіоналізму викладача. Попередньо, ми говорили, що професіоналізм викладача знаходиться в тісному зв'язку з саморозвитком викладача. Майбутні викладачі готувались до занять з великим бажанням і зацікавленістю, тому на заняттях студентів-практикантів була активна робоча атмосфера. Студенти третього курсу виконували всі завдання своїх старших товаришів - тимчасових “викладачів”. В кінці педагогічної практики студенти з правознавчого факультету також виявили бажання самостійно провести заняття або фрагменти заняття з англійської мови. Ми вважаємо, що це є проявом не простої самостійності, а базу саморозвитку в певній професійній галузі. Реалізувати головне бажання людини – діяти самостійно можливе тільки тоді, коли професійні навички дійшли до рівня автоматизованості і виходять на рівень пошуку нових кордонів, тобто виникає потреба в додатковому самостійному розвитку. Тому слова студентів-юристів є наступним висновком, що на формування навичок професійного саморозвитку впливає і пасивна участі в навчально-професійній діяльності, в нашому випадку це педагогічна практика.

Висновками нашого дослідження є те, що професіоналізм і саморозвиток знаходяться в тісному зв'язку в процесі формування майбутніх викладачів. Набуття професіоналізму у викладача проходить через самостійну роботу по підготовці до занять. Сучасний методичний матеріал з Інтернет джерел сприяє якісній підготовці професійних рис викладачів іноземної мови.

Розвинені особистісно-професійні якості можливі при особистісній педагогічній самоорганізації. Реалізація професійного саморозвитку в процесі фахової підготовки майбутнього педагога набуває ефективності за умов визначення ним внутрішньої мети і завдань педагогічної діяльності. Мотивацію до навчання формує стимульоване і розвиваюче середовище, яке завжди знаходиться під суспільним контролем. Професійний саморозвиток майбутніх викладачів іноземної мови відповідає пізнавальній діяльності студентів і навчальним умовам сформованим при застосуванні сучасних інформаційних джерел.

Подальше вивчення процесу педагогічного особистісного професіоналізму дасть можливість готувати педагогів здібних вирішувати різнопланові професійні завдання. Зв'язок педагогічного професіоналізму і особистісного саморозвитку спирається на

лінгводидактичні розробки і перевірку протягом навчального процесу, що є подальшою роботою в даному напрямку і має своєю перспективою вивчення і розробку сучасних методик з обраної проблеми.

Використана література:

1. Дичківська І.М. Інноваційне навчання у системі підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності // Науковий вісник : зб. наук. пр. / ПНПУ ім. К.Д. Ушинського. Спецвип. "Сучасні тенденції в педагогічній науці України та Ізраїлю: шлях до інтеграції". – Одеса : ПДПУ ім. К.Д. Ушинського, 2010. – С. 90-94.
2. Нечаев Н.Н. Психолого-педагогические аспекты подготовки специалистов в вузе / Н.Н. Нечаев. – М. : Изд-во Моск. Ун-та, 1985.
3. Перевалова А.Е. Некоторые особенности преподавания юридического английского языка // Англистика XXI века : материалы V Всероссийской научной конф. – СПбГУ : СПб., 2010. – С. 377-378.
4. Саяпина С.А. Особенности воспитания и самовоспитания будущего учителя в условиях современной модернизации образования // Формування професіоналізму майбутнього фахівця в контексті вимог болонського процесу : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. – Одеса : Одес.нац.ун-т ім. І.І. Мечнікова, 2008. – С. 289-290.
5. <http://www.un.org/eng/>
6. <http://www.cij-cij.org/>
7. <http://www.icrc.org/>

Ярмолевич О.И. Саморазвитие и профессионализм в формировании преподавателей иностранного языка.

Статья посвящена формированию личностно-профессиональных качеств у будущих преподавателей иностранного языка при прохождении ими педагогической практики. Демонстрируется связь личностного качества саморазвитие и сформированного профессионализма у будущих преподавателей.

Ключевые слова: профессиональное саморазвитие, источники информации, будущие преподаватели иностранного языка, студенты-практиканты.

Yarmolovich O. I. The self-development and professional abilities future foreign language teachers.

The article is devoted to the consideration of the professional self-development as the main stage for the future foreign language teachers formation. It is shown connection between the personal self-development and the formed professional ability.

Keywords: professional self-development, the source of information, student-teachers.